

Вплив інформаційного суспільства на формування архівної термінології

Оксана Клімчук

Кафедра історії та документознавства, Національний авіаційний університет,
УКРАЇНА, м. Київ, просп. Космонавта Комарова, 1а,
E-mail: oksana.klim4uk@gmail.com

The paper deals with archives terminology main definitions. The author considers some changes in terminology system under information society conditions. The article describes such terms as "archives" and "digital archive" and their definitions in Ukrainian and foreign resources.

Ключові слова – архівна термінологія, архів, електронний архів, зберігання документів, інформаційне суспільство.

Важливим завданням кожної науки є формування системи понять і термінів, якими вона оперує. Впорядкована термінологічна система вимагає постійного перегляду визначень, вилучення застарілих та введення нових понять.

Понятійний апарат архівної справи достатньо розгалужений та динамічний. Поряд із уже звичними термінами, такими як «архів», «архівний документ», «фонд», з'явилися нові – «електронний архів», «електронний архівний документ» та ін.

Етимологія терміну «архів» є достатньо визначеною. Це полісемічне поняття і у науковій літературі можна знайти кілька визначень. За Українським термінологічним словником, архів – це спеціалізована установа (структурний підрозділ), призначена для забезпечення потреб суспільства у ретроспективній документній інформації, що організує зберігання архівних документів та користування ними [1]. Я.С. Калакура подає ще одне визначення: архів – це сукупність документів, сформованх внаслідок діяльності установ, підприємств, організацій, окремих осіб [2, с. 11].

У зарубіжних джерелах можна знайти значно більше тлумачень. У Мультилінгвальному архівному термінологічному словнику Міжнародної ради архів міститься 12 визначень, зокрема: архіви – це установи, які збирають особисті документи, документи сімей чи організацій [3]. У Словнику архівної та документознавчої термінології Спільки американських архівістів є 6 тлумачень: архів – це публічні чи приватні матеріали, створені або отримані установою, родиною чи організацією, в процесі їх діяльності та збережені, оскільки мають визначену цінність, їхня цінність в інформації, яку вони містять, в тому, що вони є підтвердженням дій та обов'язків того, хто їх створив [4].

Під впливом інформаційного суспільства поряд із поняттям «архів» з'явилося нове – «електронний архів». Електронні архіви стають

правонаступниками традиційних архівів, а питання збереження електронних документів є пріоритетними в архівознавчих та документознавчих колах. Незважаючи на це, в термінологічному словнику «Архівістика» немає визначення поняття «електронний архів». Немає його і в жодному з основних нормативно-правових документів галузі. В офіційних документах роз'яснення терміну вдалося відшукати у розпорядчих документах Національного банку України: електронний архів – це сукупність організаційних, програмно-апаратних засобів для збереження електронних документів та інших даних в електронному вигляді [5]. На порталі Державної архівної служби України в одній із статей зазначено, що електронний архів – це інформаційна система, що приймає, зберігає та надає користувачам та державним архівам доступ до архівних документів в електронному вигляді (профільні документи) тривалого або постійного термінів зберігання [6].

Однак, ці тлумачення не відображають усього того, що повинен забезпечувати електронний архів. У визначенні варто вказати про метадані, без яких неможливо зберігати електронні документи та обов'язково зазначити, що електронні архіви повинні забезпечити довготривале збереження цілісності, достовірності та надійності електронних документів.

Отже, термінотворчий процес в галузі триває. Система архівознавчої термінології, яка формується тільки відповідно до вимог часу та умов інформаційного суспільства, зможе назвати усі наукові поняття та задовольнити потреби фахівців у професійному спілкуванні.

Література

1. Архівістика : терм. словник / [авт.-упоряд. : К. Є. Новохатський, К. Т. Селіверстова та ін.]. – К., 1998. – 106 с. – ISBN 966-7250-02-04.
2. Архівознавство : підр. для студ. ВНЗ Укр. / [редкол. : Я. С. Калакура (голов. ред.) та ін.]. – К., 1998. – 316 с. – ISBN 966-7250-12-1.
3. Multilingual archival terminology. International council on archives [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ciscra.org/mat/termdb/term/64>
4. A Glossary of Archival and Records Terminology. Society of American Archivists [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www2.archivists.org/glossary/terms/a/archive>
5. Постанова Правління Національного банку України від 12.09.2006 №357 «Про затвердження Положення про порядок зберігання та знищення електронних архівів у Національному банку України та банках України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1089-06>
6. Електронний архів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.archives.gov.ua/Electronic/E_A.php